

Leena Kaila-Kangas

Kristiina Halonen

Lausunto 10.10.2017

Eduskunnan Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Lausunto koskien hallituksen esitystä (HE 100/2017) eduskunnalle alkoholilaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Kiitämme mahdollisuudesta kommentoida hallituksen esitystä. Lausuntomme koskee erityisesti pykälä 1, 17, 43 ja 44.

Koska Työterveyslaitos on työelämän asiantuntija, jonka tehtävänä on vaalia ja edistää erityisesti työn terveellisyttä ja turvallisuutta, arvioimme hallituksen esityksen mahdollisia vaikutuksia työhön osallistumisen, työkyvyn ja työturvallisuuden näkökulmasta.

Alkoholilain ensimmäisessä pykälässä todetaan, että lain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi. Näkemyksemme mukaan tämä tavoite on ristiriidassa laissa esitettyjen alkoholin saatavuutta lisäävien tekijöiden kanssa, koska on vahvaa näyttöä siitä, että alkoholihaitat lisääntyvät alkoholin saatavuuden lisääntyessä. Ristiriitaa kärjistää vielä se, että uudessa lakiesityksessä puhutaan alkoholin kulutuksen vähentämisestä, kun nykyisessä laissa tavoitteena on alkoholin kulutuksen ohjaaminen.

Hallituksen esityksen yleisperusteluissa on monipuolisesti kuvattu alkoholinkäytön haittoja terveydelle. Myös Työterveyslaitoksen viimeaikaiset suomalaisiin väestöaineistoihin perustuvat tutkimukset osoittavat, että kansalaisten liiallinen alkoholinkäyttö vähentää työhön osallistumista sairauslomien, työkyvyttömyyseläkkeiden, työttömyyden ja ennen aikaisten kuolemien kautta. Suurkuluttajat eivät ole pysyvä ryhmä vaan heidän joukostaan jatkuvasti poistuu henkilöitä sairastamisen ja kuoleman kautta ja heidän joukkoonsa taas siirtyy aikaisemmin kohtuullisesti alkoholia käyttäneitä. Tärkeää on pyrkiä vähentämään suurkulutusta ja estämään kohtuullisesti alkoholia käyttävien siirtyminen suurkuluttajiksi.

Kommentit Alkoholilakiesityksen pykäliin 17, 42 ja 43

17 pykälä: Alkoholijuomien vähittäismyyntilupa ja sen myöntämisen edellytykset

Mom 1. Emme pidä suotavana tuoda elintarvikekauppoihin nykyistä vahvempia alkoholijuomia. Eli elintarvikeliikkeille ei pidä myöntää lupaa myydä vahvempia kuin enintään 4,7 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältäviä alkoholijuomia.

Mikäli elintarvikekaupat alkaisivat myydä nykyistä vahvempaa alkoholia, on todennäköistä, että alkoholin kokonaiskulutus ja alkoholihaitat lisääntyisivät. On mahdollista, että vahvempia

vähittäismyymälöissä myytäviä alkoholijuomia ostettaisiin ja nautittaisiin yhtä paljon kuin miedompia juomia aikaisemmin.

Mom 3. Emme myöskään kannata alkoholin vähittäismyyntiluvan myöntämistä anniskeluravintoloille, koska se todennäköisesti myös lisäisi kulutusta ja on ristiriidassa sen tavoitteen kanssa, että alkoholin nauttimista pitäisi enemmän siirtää yksityisistä tiloista anniskeluravintoloihin. Luultavasti alkoholia pyrkisivät ostamaan anniskeluravintolasta myös ne asiakkaat, jotka ovat jo nauttineet sitä paikan päällä. Koska selvästi päihtyneelle asiakkaalle ei saa myydä alkoholia, sen myymisestä kieltäytymisestä seuraisi todennäköisesti ristiriitoja ja järjestyshäiriöitä, joiden hallitsemiseen omavalvontasuunnitelmakaan ei ehkä riittäisi. Ristiriidoista todennäköisesti aiheutuisi ravintolatyöntekijöille sekä henkisen että fyysisen väkivallan uhkaa, joka puolestaan vähentää työhyvinvointia ja työssä jaksamista.

Pykälä 43: Anniskeluaika

Kantamme on, että alkoholijuomien sopiva anniskeluaika on yleisesti 9.00–1.30 ja vain erillisellä luvalla pidempi. Poikkeuksena voivat olla itsenäisyyspäivän, uudenvuoden, vapun ja juhannuksen aattoyöt, jolloin anniskelua voidaan jatkaa aina kello 3:een saakka, koska seuraavana päivänä on pyhäpäivä ja ainakin suurin osa väestöstä on töistä vapaalla.

Pykälä 44: jatkoaikailmoitus

Emme kannata anniskelun jatkamista 1.30 jälkeen muina kuin pykälässä 43 mainittuina aattoina. Suomessa järjestyshäiriöt ovat yleisiä ravintoloiden sulkemisaikaan ja häiriöiden voi olettaa lisääntyvän jos kansalaiset voivat juoda alkoholia ravintoloissa entistä pidempään. Suosituimmat ravintolat sijaitsevat keskellä asuinalueita ja ihmisten seurustelu ja tupakointi ravintolan edessä häiritsee kansalaisten yörauhaa. Riittävän unen puute aiheuttaa työntekijöiden työ- ja toimintakyvyn laskua. Tilanne pahenee entisestään, jos aukioloaikojen pidentämistä helpotetaan. Järjestyksenvalvojat kykenevät todennäköisesti vähentämään järjestystä uhkaavia tilanteita vain ravintolan sisällä.

Muilta osin meillä ei ole hallituksen esitykseen huomautettavaa ja pidämme lupamenettelyjen ja hallinnollisen byrokratian vähentämistä kannatettavana.

Kunnioittaen, Helsingissä 10.10.2017

Leena Kaila-Kangas

Erikoistutkija

Työterveyslaitos

Työkyky ja työurat

Kristiina Halonen

Johtaja

Työterveyslaitos

Työkyky ja työurat